

Nagycsütörtök

Kiv 12,1-8.12-14

Az áldozati bárány

Az Úr így szólt Mózeshez és Áronhoz Egyiptomban: „Ez a hónap legyen számotokra a kezdő hónap: ez legyen az év első hónapja. Hirdesd ki Izrael egész közösségének: a hónap tizedik napján mindenki szerezzen egy bárányt családonként, egy bárányt házanként. De ha a család kicsi egy bárányhoz, akkor a személyek számának megfelelően a szomszédos családdal együtt vegyen egyet. Aszerint számoljátok a meghívottakat, hogy ki-ki mennyit eszik. Az állat legyen hibátlan, hím és egyéves. Vehettek bárányt vagy kecskét. Tartsátok a hónap tizennegyedik napjáig. Akkor Izrael közösségének egész gyülekezete a két este között vágja le. Vegyenek a véreből és kenjenek belőle annak a háznak a két ajtófélfájára és szemöldökfájára, amelyben elköltik. A húsát – tűzön megsütve – még akkor éjszaka egyék meg. Kovásztalan kenyérral és keserű salátával fogyasszák el. ... Én végigvonulok azon az éjszakán Egyiptomon, és megölök minden elsőszülöttet Egyiptomban: embert és állatot, s ítéletet tartok, Egyiptom minden istene fölött, én, az Úr. A vért használjátok annak a háznak a megjelölésére, amelyben laktok. Ha látom a vért, kihagylak benneteket. Titeket nem ér a megsemmisítő csapás, amellyel Egyiptomot megerem. Ez a nap legyen számotokra emléknapi, és üljétek meg úgy, mint az Úr ünnepét. Nemzedékről nemzedékre tegyétek meg ünnepnapnak mindörökké.”

A legősibb zsidó szertartásról van szó, amely nem kötődik templomhoz, oltárhoz, vagy paphoz. A családfő vezeti a szertartást, amely korábban feltehetően egy szemita tavaszünnep volt. A kivonulás eseményei kapcsán azonban ezt a tavaszünnepet „historizálták”, és „memoria”, vagyis emlékünnep lett belőle. Kr. e. kb. a XII. században játszódhatott le ez az esemény, a kivonulás után. A Vörös-tengeren a héber szövegben a Sás-tengeren – való átvonulást Jahve fő csodájának tartják a választott nép fiai. Ezt a csodát kultikus módon kell megünnepegni, és mivel „memória”-ról van szó, az ünnepség alkalmat ad arra, hogy emlékezzenek. Ezt azok is ünnepelték, akik nem voltak jelen a kivonulás történeti eseményénél, de Isten Izrael érdekében végzett fő csodájára emlékezni akartak. Ezért az ünnep kapcsán fel kellett idézni a kivonulás eseményét a kultikus étkezés keretében. A családfőnek

ezt úgy kellett elmondania, mintha mindannyian, de kiváltképpen ő is ott lett volna a kivonulásnál. A szertartás azzal kezdődött, hogy az étkezés közben a legfiatalabb megkérdezte a családfőt, hogy: „Miben különbözik ez a nap az összes többi naptól?” Ezt követően a családfő elmondta a kivonulás eseményét. Sok bibliai parafrázisa maradt fenn a kivonulásnak, és ennek az ünnepi szertartásszövegnek. Ezeket nevezik Peszahi Haggadának. A peszah jelentése „átugorni”, amely egyrészt utal a szövegben szereplő pusztító angyalra, aki átugrotta Egyiptomban a zsidók házeit, és ezért ott nem haltak meg az elsőszülöttek. Másrészt utal arra a kultikus táncra is, amelyben „ugrások” voltak. Ilyenkor közösen ünnepelték a tavasz ünnepét.

A keresztények ennek az ünnepnek Jézus húsvétjára való alkalmazását két szempontból végezték el. Jézus halála előtt maga is megülte a zsidó Peszah-ünnepet, amit mi utolsó vacsorának nevezünk. Ennek egyik jelentősége, hogy Jézus az áldozati bárányt magára alkalmazta, és Isten szabadítását ő a bűnből való szabadítással akarta teljessé tenni. Így összekötötte a Pészah-vacsorát a keresztény eucharisztikus étkezéssel, amely a keresztény szentmise középpontja. Ezért mi nem „emlék”-vacsorát tartunk, hanem átéljük azt, ami az utolsó vacsorán történik: a kenyér átváltoztatásával megjelenítjük a közösségünkben a megváltó Krisztust, az Atya legnagyobb küldöttjét, Megváltónkat.

Az ünnep tehát a keresztény rítus pontos betartásából és a résztvevők tudatos megváltásbeli átéléséből tevődik össze. Aki ugyanis csak emlékvacsorának tartja ezt az étkezést, aki csak emlékezik Jézus múltban végzett gesztusaira, az nem akar behatolni ennek a történetnek a titkába, nem akar személyesen kapcsolódni a megváltás művéhez, nem akarja, hogy Krisztus áldozata őt is megtisztítsa. Azok számára a nagycsütörtöki mise csak érdekes hagyomány lesz. Egy véglegesen a múltba révedő szertartás felidézése. Aki így közelít ehhez az eseményhez, az magát zárja ki az ünneplésnek abból a megtisztító jellegéből, amely az egyszer megtörtént eseményt örök érvényűvé és személyesen nekünk szóló, aktív emlékezéssé avatja. Nem lenne jó erről a hatásról lemaradni: a megváltásnak mi is részesei lehetünk!